

Budgeten följer ojämställdheten

INLÄGG
SANNA
BERGVALL
ANNE BOSCHINI
INGRID OSIKA
FRIBERG
ÅSA
GUNNARSSON
MALIN
MALMSTRÖM
BEATRICE
NORDLING
ANITA NYBERG
JOHANNA
RICKNE
ANNA GIOTAS
SANDQVIST
AGNETA STARK
GERTRUD
ÅSTRÖM

Regeringens vårändringsbudget presenteras i en svår ekonomisk tid. Kombinationen av inflation och lågkonjunktur påverkar många men mest dem med minst marginaler; bland dem är kvinnor i majoritet. Kvinnor har lägre löner, osäkrare anställningar och jobbar oftare deltid. De stöd som regeringen beslutar om i budgeten för att Sverige ska klara den ekonomiska krisen bör därmed rimligtvis komma kvinnor till godo i högre utsträckning. Men är så fallet?

Svaret torde gå att finna i budgeten. Regeringen är skyldig att undersöka och redovisa hur den förda politiken påverkar kvinnor och män. Men tyvärr ser vi hur såväl nuvarande som tidigare regeringar ofta tycks använda budgeten för att marknadsföra sig själva snarare än att uppriktigt beskriva rådande läge och de egna reformernas effekter.

Vid lanseringen av höstbudgeten framhöll finansminister Elisabeth Svanesson att budgeten är utjämnande, dvs att de med lägst inkomster skulle få mer än de med högst inkomster. Men detta är bara sant om man använder sig av relativa mått. Låginkomsttagare har så lite att börja med att de får mindre i kronor även när den procentuella ökningen till följd av regeringens reformer är större. Detsamma gäller beräkningarna av budgetens effekter på kvinnor och män. Då kvinnor har lägre inkomster slås det fast att de gynnas mer av nedsatt skatt på bensin och diesel trots att män kör mer bil. Det här sättet att räkna innebär att gapet mellan kvinnor och mäns inkomster i själva verket kan öka samtidigt som politikerna påstår motsatsen.

Utöver att de beräknade åtgärderna

redovisas på ett missvisande sätt framställer både denna och tidigare regeringar ständigt gamla satsningar som om de vore nya. Den lovvärda budgetsatsningen på kvinnors hälsa om 1,7 miljarder som aviserades i höstens budget var egentligen bara 200 miljoner. Övriga 1,5 miljarder låg redan i potten efter den tidigare regeringens beslut. Samtidigt räknas inte höstens skattesänkning för höginkomsttagare om 13 miljarder, varav två tredjedelar tillfaller män, med i regeringens budget. Detta eftersom brytgränsen indexeras upp med inflation om inte regeringen aktivt beslutar att så *inte* ska ske. Det motsatta gäller höjningen av bostadsbidraget som gynnar fler kvinnor som kräver ett aktivt beslut *för* att ske. Skattesänkningen tillåts utgöra nollåget medan höjningen av bostadsbidraget jämförs med en utebliven försämring. Detta illustrerar hur selektiv informationen om budgetens påverkan på kvinnor och män är. Ett rimligare sätt att redovisa budgetens effekter är att jämföra utfallet med tidigare år för att skapa en realistisk bild av förändringarna för kvinnor och män.

Utöver problemet med skönmålade termer och selektiv information går inte den allra största satsningen för att stötta hushållen, dvs elstödet, att följa upp då informationen är sekretessbelagd. Det rör sig om uppskattningsvis 65 miljarder kr i de två beslutade elstöden, alltså ungefär lika mycket som den årliga budgeten för hela Sveriges rättsväsende. Gissningsvis tillfaller elstödet män i högre grad än kvinnor. De med högre inkomster har större och fler bostäder och därmed en högre elkonsumention. Kvinnor har generellt lägre inkomster och ekonomiskt utsatta grupper av kvinnor såsom ensamstående mammor bor oftare i hyresrätt. Finansministern hävdar att alltför breda ekonomiska stimulanser riskerar att underblåsa inflationen och motsätter sig sänkt moms på mat – något som skulle

gynna kvinnor mer än män. Varför gäller inte detsamma för elstödet, som dessutom kostar staten det tredubbla mot en möjlig halverad matmoms? Riksbankschef Erik Thedéen har bekräftat att elstödet bidragit till ökad inflation men att detta kan accepteras på grund av att hushållen är i stort behov av ekonomiskt stöd. Men är det verkligen de hushåll som fått utbetalningar på uppemot hundratusentals kronor som behöver stödet allra mest?

Sammanfattningsvis uppgår reformerna i årets budget inklusive elstöd till drygt 100 miljarder kr. Av dessa ingår enbart 13 miljarder i beräkningarna av konsekvenser för jämställdheten. Budgeten är facit för regeringens politik, det är där som vallöften ska omsättas i kronor och ören. Men vad händer när det inte går att ta reda på vad som blev av alla löften och vart pengarna gick? Det är ett demokratiskt problem att budgeten framställs som något annat än vad den är. Hur ska vanliga människor veta vad de ska tro när finansministern säger att de med minst får mest fast det i själva verket med stor sannolikhet förhåller sig precis tvärtom? Varför vill regeringen gömma sin politik i stället för att stå upp för den?

Regeringen är ansvarig för att fördela resurser jämställt och genomföra reformer som tar oss närmare ett jäm-

ställt samhälle. Då duger det inte att genomföra reform på reform som ökar den ekonomiska ojämställdheten, låtsas att det är tvärtom och sedan beklaga att gapet inte stängs. Budgetpropositionen ska vara en pålitlig redovisning av politiska prioriteringar, inte en reklampampflett för regeringens politik.

Sanna Bergvall är universitetslektor i nationalekonomi vid Göteborgs universitet.

Anne Boschini är professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

Ingrid Osika Friberg är medicine doktor med inriktning hälsoekonomi vid Karolinska Institutet.

Åsa Gunnarsson är professor i rättsvetenskap och skatteexpert vid Umeå universitet.

Malin Malmström är professor i entreprenörskap och innovation vid Luleå tekniska universitet.

Beatrice Nordling är sakkunnig i ekonomi vid Sveriges Kvinnoorganisationer.

Anita Nyberg är professor emerita i genusvetenskap.

Johanna Rickne är professor i nationalekonomi vid Stockholms universitet.

Anna Giotas Sandqvist är tidigare ordförande i Sveriges Kvinnoorganisationer.

Agneta Stark är genusforskare och docent i företagsekonomi.

Gertrud Åström är filosofie och teknologie hedersdoktor vid Luleå tekniska universitet.

Kontaktperson vid frågor är Beatrice Nordling: beatrice.nordling@sverigeskvinnoorganisationer.se